

que per quid, vel quo res fiat, & constituantur in
fuo esse? cui respondetur per causam forma-
lem.

Quod verò prædictæ causa sint vera cau-
sa, ex eo colligere est, quia vnaquaque earum
verè intuitu in effectum; nam materialis in-
fluit se præbendo subiectum ipsius formæ: for-
ma intuitu informando materiam, ipsamque
actuando. De efficienre nonnullum est; nam
verum efficiens producit motum. De finali pos-
set esse quædam difficultas, ex eo quod mouet
solum metaphoricæ, communis tamen opinio
tenet eam etiam mouere realiter, ergo erit vera
causa realis.

*Quomodo
distinguan-
tur causa
inter se?*

Quæres quoniam pacto inter se necesse sit
causas distingui? Respondeo non esse necesse
distingui realiter, sed sufficere distingui formaliter:
patet hoc ex eo quod videamus vnam,
eandemque rem duplicita causa rationem habe-
re; sic anima rationalis est causa formalis, ma-
terialis, efficiens, & finalis: formalis, in quantu-
m informat corpus; Efficiens, in quantum
ratioinatur; Materialis, in quantum est sub-
iectum fuorum accidentium: Finalis, in quantu-
m multa sunt propter animam rationalem.

Quod tamen debeant distingui saltem for-
maliter Probatur; Per id distinguuntur causa
inter se, per quod constituantur; sed causa per
diuersas constituant rationes formales in ra-
tione causæ, ergo distinguuntur formaliter in-
ter se. Maior recipitur communiter à Philoso-
phis. Minor verò probatur: quilibet causa con-
stituitur actu causa per suam causalitatem pro-
priam: sed diuersæ sunt causalitates causalium,
vt patet ex dicendis de singulis causis, ergo &
ipsæ distinguuntur formaliter. Secundo nisi di-
stinguarentur formaliter, essent vnum quid for-
maliter, & per consequens essentialiter, at si es-
sent idem formaliter & essentialiter, iam non
essent quatuor causæ, sed vna tantum.

*Allata can-
sa distribu-
tio est ade-
quata non
tamen im-
mediata.*

Querunt hic an allata causa diuisio sit im-
mediata, & adæquata? Respondetur communiter
esse quidem adæquata, sed non immiediatam:
quod sit adæquata, colligitur ex duas
rationibus, quibus stabilitus est quaternarius
causalium numerus. Quod verò non sit im-
mediata, patet, nam illa non est immediata di-
uisio, quæ datur prior: sed datur prior diuisio
causæ, quæ sit illa allata; causa enim diuiditur
in causam per se, & in causam per accidens: in
intrinsecam, & extrinsecam, in Moralem, &
Physicam, ergo non est immediata diuisio in
quatuor vulgariter membra, neque etiam est ato-
ma, seu infinita, sed datur diuisio inferior illâ,
ergo non est atoma: maior habetur ex terminis:
minor probatur, quia efficiens causa subdi-
viditur in causam vniuocam, & equiuocam; in
principalem & instrumentalem. Item causa for-
malis alia est informans, alia assistens, alia ex-
trinseca, alia intrinseca: Item alia est causa fi-
nalis quæ, & alia cui: ergo dicta diuisio non est
atoma, & tamen, ut diximus, adæquata, quia
omnes aliae causæ, quæcunq; illæ sint, reduci-
tur vel ad causam materialem, vel ad for-
malem, vel ad efficiensem, vel
ad finalem.

De causa materiali & formali, earum- que causalitate, & effectibus.

Dicitum est disp. 2 de materia & forma secun-
dum suas entitates, & quidditates considera-
tis. In praesenti verò partitione de ijsdem vi-
dendum est, prout exercent vices causæ, quod
autem exerceant vices causæ, manifestum relin-
queret, si ostenderimus, quoniam sit earum cau-
salitas, nam qualibet causa in tantum est causa,
in quantum habet causalitatem, dumque habet
causalitatem in actu primo, est causa in actu pri-
mo, dum habet causalitatem in actu secundo,
est causa in actu secundo.

Præmitendum autem est materiam pri-
mam dici possit causam, vel respectu formæ, vel
respectu compositi, tum respectu formæ in fieri,
tum in factu esse, tum respectu compositi in fieri,
tum in factu esse.

Præmittendum item pro causa formalis,
quod ut caufet in actu secundo, debet esse pro-
pinqua ipsi materia, vicèversa, nam si for-
ma sit Roma, & Materia Viennæ non exerce-
bit forma suam causalitatem erga materiam.

Patefaciendo in quoniam consistat causa-
lis ipsius materia, & ipsius formæ, manife-
stum relinqueret per quidnam constituantur
causæ in actu? & hoc determinabitus per duas
resolutiones: Deinde dicemus de effectu ipsius
formæ, & etiam ipsius materia, de his autem
agunt Physici in 2. Phys. cum verò materia hac
non sit ita controverfa, idcirco eam paucis ex-
pediemus.

DECISIO.

R E solution prima. Causalitas materia tam re-
spectu formæ in fieri, quam respectu com-
positi in fieri, seu ipsius Generationis est vna ead-
emque, nihilque aliud est, quam receptio for-
ma, seu potius sustentatio educationis formæ,
qua sit generatio, seu compositum in fieri, cau-
salitas autem materia tam respectu formæ,
quam respectu compositi in factu esse, est ipsa
coniunctionis substancialis materia & formæ.

Prima pars resolutionis probatur, quia Probat, pri-
causa cuiuslibet causalitas nihil est aliud, quam
ille influxus, & concursus, quem præbet causa
ad productionem effectus; sed materia dat suum
influxum ad educationem formæ & generatio-
nen compositi, actionem agentis sustinendo,
& ab illo patiendo, ergo illa passio seu receptio
actionis ipsius agentis est causalitas materia re-
spectu formæ, & compositi in fieri, quod verò
sit vna eadem causalitas formæ & compositi in
fieri patet, quia eadem est actio realis, per quam
forma de potentia materia educitur, & per qua-
fi generatio, ergo est vna eademque vtriusque
causalitas.

Altera pars resolutionis Probat nota-
do, quod diximus dictam causalitatem esse ipsam
coniunctionem, diximus, inquam, substancial-
em coniunctionem, non verò unionem sub-
stantialis, ut communiter loquuntur Physici,
qui per unionem substantialem, intelligent vin-
culum

*Num. 4.
Determina-
tor in quo-
nam confor-
mat causalitas
materialis*

*Prob. pri-
ma pars.*

*Prob. secun-
da pars.*